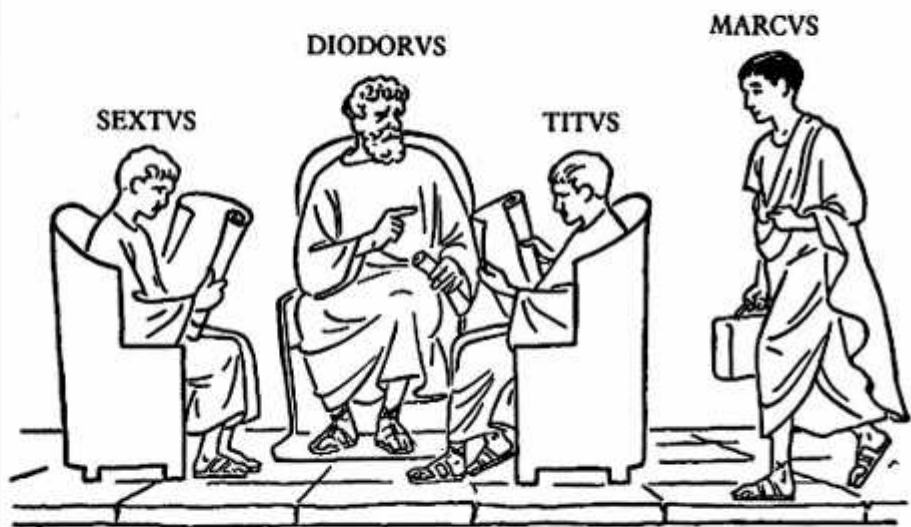

lūdus

MAGISTER ET DISCIPVLI

Mārcus librum et tabulam et cēterās rēs ferēns Tūscu-
lum ambulat. Illic est lūdus puerōrum. Multī puerī
māne in lūdum eunt.

Magister lūdī est vir Graecus, cui nōmen est Diodō-
rus. Mārcus magistrum metuit, Diodōrus enim magis-
ter sevērus est, quī discipulōs suōs virgā verberat; eō
modō magister sevērus discipulōs improbōs pūnīre so-
let. Discipulī sunt puerī quī in lūdum eunt. Mārcus et
Quīntus sunt duo discipulī. Aliī discipulī sunt Titus et
Sextus.

Sextus, quī ante Mārcum et Titum ad lūdum advenit,
prīmus lūdum intrat. Sextus sōlus est, nam cēterī disci-
pulī nōndum adsunt.

Magister intrāns Sextum solum in sellā sedentem vi-
det. Sextus dē sellā surgēns magistrum salūtat: "Salvē,
magister!"

Magister: "Salvē, Sexte! Cōnsīde!"

lūdus -ī m

magister -trī m

sevērus -a -um
discipulus -ī mvirga
-ae f

nōn-dum = adhūc nōn

sella
-ae fcōn-sīdere = sedēre in-
cipere (↔ surgere)

Sextus in sellā cōnsīdit. Discipulus tacitus ante magistrum sedet.	tacitus -a -um = tacēns
20 Magister interrogat: "Cūr tū sōlus es, Sexte?" "Ego sōlus sum, quod cēterī discipulī omnēs absunt" respondet Sextus.	
Exclāmat magister: "Ō, discipulōs improbōs...!"	ex-clāmāre
Sextus: "Num ego discipulus improbus sum?"	
25 Magister: "Immō tū probus es discipulus, Sexte, at Mārcus et Quīntus et Titus improbī sunt!"	at = sed
Hīc Titus ad lūdum advenit et iānuam pulsāt antequam intrat: discipulus nōn statim intrat, sed primum iānuam pulsāt; tum lūdum intrat et magistrum salūtat:	iānuā -ae f = ōstium tum = deinde
30 "Salvē, magister!"	
Magister: "Ō Tite! Sextus iam adest..."	iam ↔ nōndum
Titus: "At Mārcus et Quīntus nōndum adsunt!"	
Magister: "Tacē, puer! Claude iānuam et cōnsīde! Aperīte librōs, puerī!"	
35 Sextus statim librum suum aperit, sed Titus, quī librum nōn habet, "Ego" inquit "librum nōn habēō."	
Magister: "Quid? Sextus librum suum habet, tū librum tuum nōn habēs? Cūr librum nōn habēs?"	
Titus: "Librum nōn habēō, quod Mārcus meum librum habet."	
40 // Post Titum Mārcus ad lūdum advenit, neque is iānuam pulsāt antequam intrat. Mārcus statim intrat, nec magistrum salūtat.	
"Ō Mārce!" inquit Diodōrus, "Cūr tū iānuam nōn	

tergum
-ī n

audītis-ne

vērus -a -um

vērum -ī n = id quod
vērum est
quod = id quodposterior -ius comp
< post
lacrimāre puerō (dat) nōn
convenit = lacrimae
puerō nōn conveniunt

dēsinerē ↔ incipere

red-īre = rūsus īre
(red- = re-)

audīs-ne

pulsās cum ad lūdum venīs, nec mē salūtās cum mē 45
vidēs?”

At Mārcus “Ego” inquit “iānuam nōn pulsō cum ad
lūdum veniō, nec tē salūtō cum tē videō, quia nec Sex-
tus nec Titus id facit.”

Sextus et Titus: “Quid?”

50

Mārcus (ad Sextum et Titum): “Vōs iānuam nōn pul-
sātis cum ad lūdum venītis, nec magistrum salūtātis
cum eum vidētis. Audītisne id quod dīcō?”

Tum Sextus et Titus “Id quod dīcis” inquiunt “vē-
rum nōn est: nōs iānuam pulsāmus cum ad lūdum venī- 55
mus, et magistrum salūtāmus cum eum vidēmus. Nōn-
ne vērum dīcimus, magister?”

Magister: “Vōs vērum dīcitis. Quod Mārcus dīcit nōn
est vērum. Discipulus improbus es, Mārce! Necesse est
tē pūnīre. Statim ad mē venī!”

60

Diodōrus, magister sevērus, tergum puerī virgā ver-
berat. (Tergum est posterior pars corporis.) Tergum
dolet Mārcō, neque ille lacrimat, nam lacrimāre puerō
Rōmānō nōn convenit.

Mārcus clāmat: “Ei! Iam satis est! Dēsine, magister!” 65

Magister puerum verberāre dēsinit et “Ad sellam
tuam redī” inquit, “atque cōnsīde!”

Mārcus ad sellam suam redit, neque cōnsīdit, sed
tacitus ante sellam stat.

“Audīsne, Mārce? Ego tē cōnsīdere iubeō. Cūr nōn 70
cōnsīdis?” interrogat magister.

Mārcus: "Nōn cōnsidō, quod sedēre nōn possum."	pos-sum
Diodōrus: "Cūr sedēre nōn potes?"	pot-es pot-est
Mārcus: "Sedēre nōn possum, quod mihi dolet..."	
75 pars tergī inferior in quā sedēre soleō."	inferior -ius comp < infrā
Haec verba audientēs Titus et Sextus rident.	
Diodōrus: "Quid rīdētis, Tite et Sexte?"	quid? = cūr?
Titus: "Rīdēmus, quod Mārcō dolet..."	
Diodōrus: "Tacēte! Eam corporis partem nōmināre	
80 nōn convenit! — Sed ubi est frāter tuus, Mārce?"	
Mārcus: "Is domī est apud mātrem suam. Quīntus	domī ↔ in lūdō
dīcit 'sē aegrum esse'."	Q.: "Ego aeger sum"
Diodōrus: "Sī aeger est, in lūdum ire nōn potest. At	Q. dīcit 'sē aegrum esse'
vōs bene valētis. Iam aperīte librōs!"	
85 Titus: "Mārcus meum librum habet."	
Diodōrus: "Quid tū librum Titī habēs, Mārce?"	
Mārcus: "Ego eius librum habeō, quod is meum mā-	
lum habet. Redde mihi mālum meum, Tite!"	red-dere = rūsus dare
Titus rīdēns "Mālum" inquit "tibi reddere nōn pos-	
90 sum, id enim iam in ventre meō est!"	
Mārcus irātus Titum pulsāre incipit, sed magister	
"Dēsine, Mārce!" inquit, "Titus tibi mālum dare nōn	
potest, at ego tibi <i>malum</i> dare possum, nisi hīc et nunc	malum -ī n = mala rēs; m. dare tibi : tē pūnīre nisi = sī nōn
Titō librum reddis!"	
95 Mārcus Titō librum reddit.	
III Discipulī librōs aperiunt. Item librum suum aperit	
magister ac recitāre incipit. Puerī autem priōrem librī	prior -ius ↔ posterior; prior pars : initium
partem tantum audiunt, nam antequam magister par-	

pars posterior : finis

magister recitat
discipulī dormiunt

quod = id quod

lectulus = parvus lectus

tem librī posteriōrem recitāre incipit, omnēs puerī dormiunt!

100

Magister recitāre dēsinit et exclāmat: “Ō improbī discipulī! Dormītis! Quod recitō nōn audītis!”

Mārcus magistrō irātō “Ego” inquit “nōn dormiō. Immō vigilō et tē audiō, magister.”

Item Sextus et Titus “Neque nōs dormīmus” inquit 105
unt, “Vigilāmus et omnia verba tua audīmus. Bene recitās, Diodōre! Bonus es magister!”

Magister laetus “Vērū est quod dīcitis” inquit, “ego bene recitō ac bonus sum magister — at vōs male recitātis ac malī discipulī estis!” 110

Discipulī: “Immō bonī discipulī sumus! Bene recitāmus!”

Diodōrus: “Tacēte! Ubi estis, puerī?”

Discipulī: “In lūdō sumus.”

Diodōrus: “Vērū dīcitis: in lūdō estis — nōn domī 115
in lectulīs! In lectulō dormīre licet, hīc in lūdō nōn licet dormīre!”

Magister irātus discipulōs virgā verberat.

Discipulī: "Ei, ei! Quid nōs verberās, magister?"

nōs *acc* (= *nōm*)

120 Diodōrus: "Vōs verberō, quod aliō modō vōs excitāre
nōn possum. Ad sellās vestrās redite atque cōnsīdite!"

vōs *acc* (= *nōm*)

Discipulī ad sellās suās redeunt, neque cōnsīdunt.

red-īre -it -eunt

Magister: "Quid nōn cōnsīditis?"

Discipulī: "Nōn cōnsīdimus, quod sedēre nōn possu-
125 mus."

pos-sumus
pot-estis
pos-sunt

Diodōrus: "Quid? Sedēre nōn potestis? Ergō vōs hō-
ram tōtam tacitī stāte, dum ego sedēns partem librī pos-
teriōrem recitō! Nec enim stantēs dormīre potestis!"

GRAMMATICA LATINA

130 *Persōnae verbī*

Puerī rident. Puella nōn rīdet.

Puerī: "Cūr tū nōn rīdēs, cum nōs rīdēmus?"

Puella: "Ego nōn rīdeō, quia vōs mē rīdētis!"

'Rīdeō rīdēmus' dīcitur persōna prīma, 'rīdēs rīdētis' per-
135 sōna secunda, 'rīdet rident' persōna tertia.

persōna (*pers*)

ego nōs
tū vōs

rīdeō rīdēmus
rīdēs rīdētis
rīdet rident

	<i>Singulāris</i>	<i>Plūrālis</i>
<i>Persōna prīma</i>	rīde ō	rīdē mus
<i>Persōna secunda</i>	rīdē s	rīdē tis
<i>Persōna tertia</i>	rīde t	rīde nt

	<i>sing.</i>	<i>plūr.</i>
I	-ō	-mus
II	-s	-tis
III	-t	-nt

140 Exempla: [1] clām|ō clāmā|mus; [2] rīde|ō rīdē|mus; [3]
dīc|ō dīc|imus; faci|ō faci|mus; [4] audi|ō audī|mus.

Malus discipulus in lūdō clāmat et rīdet. Quī id nōn facit,
et omnia verba magistrī audit, bonus est discipulus.

Bonus discipulus malō dīcit: "Ego bonus discipulus sum: in
145 lūdō nec clāmō nec rīdeō, et omnia verba magistrī audiō. At
tū malus discipulus es: in lūdō clāmās et rīdēs nec verba
magistrī audīs! Vērum dīcō! Nōne hoc facis?" Malus disci-
pulus: "Quod dīcis vērum nōn est: ego hoc nōn faciō!"

[1] clāmā re	
clām ō	clāmā mus
clāmā s	clāmā tis
clāmā t	clāmā nt
[2] rīdē re	
rīde ō	rīdē mus
rīdē s	rīdē tis
rīde t	rīde nt
[3] dīc ere	
dīc ō	dīc imus
dīc is	dīc itis
dīc it	dīc unt

face re	
faci ō	faci mus
faci s	faci tis
faci t	faci unt
[4] audi re	
audi ō	audi mus
audi s	audi tis
audi t	audi unt
esse	
sum	sumus
es	estis
est	sunt
[1] -ō	-āmus
-ās	-ātis
-at	-ant
[2] -eō	-ēmus
-ēs	-ētis
-et	-ent
[3] -ō	-imus
-is	-itis
-it	-unt
-iō	-imus
-is	-itis
-it	-iunt
[4] -iō	-īmus
-īs	-ītis
-it	-iunt
ire	
eō	īmus
īs	ītis
it	eunt
posse	
pos-sum	pos-sumus
pot-es	pot-estis
pot-est	pos-sunt

Malī discipulī in lūdō clāmānt et rīdent. Quī id nōn faciunt, et omnia verba magistrī audiunt, bonī sunt discipulī. 150

Bonī discipulī malīs dīcunt: "Nōs bonī discipulī sumus: in lūdō nec clāmāmus nec rīdēmus, et omnia verba magistrī audīmus. At vōs malī discipulī estis: in lūdō clāmātis et rīdētis nec verba magistrī audītis! Vērum dīcimus! Nōne hoc facitis?" Malī discipulī: "Quod dīcitis vērum nōn est: nōs hoc nōn facimus!" 155

[1] Ut 'clāmō clāmāmus' dēclīnantur verba quōrum īnfīnītīvus dēsinit in -āre.

[2] Ut 'rīdeō rīdēmus' dēclīnantur verba quōrum īnfīnītīvus dēsinit in -ēre. 160

[3] Ut 'dīcō dīcimus' dēclīnantur verba quōrum īnfīnītīvus dēsinit in -ere, praeter ea quae -i- habent ante -ō et -unt, ut 'faciō faciunt': accipere, aspicere, capere, facere, fugere, iacere, incipere, parere, cēt.

[4] Ut 'audiō audīmus' dēclīnantur verba quōrum īnfīnītīvus dēsinit in -īre, praeter verbum īre (pers. I sing. eō, pers. III plūr. eunt), item ab-īre, ad-īre, ex-īre, red-īre, cēt. 165

Ut 'sum sumus' dēclīnantur verba quōrum īnfīnītīvus dēsinit in -esse, ut ab-esse, ad-esse, in-esse, cēt., et posse (pers. I pos-sum pos-sumus, II pot-es pot-estis, III pot-est pos-sunt). 170

PENSVM A

Mārcus ad lūdum ven- nec iānuam puls-. Magister: "Cūr tū iānuam nōn puls-, cum ad lūdum ven-?" Mārcus: "Ego iānuam nōn puls- cum ad lūdum ven-, quod nec Sextus nec Titus id facit. Audīte, Sexte et Tite: vōs iānuam nōn puls- cum ad lūdum ven-!" Sextus et Titus: "Nōs iānuam puls- cum ad lūdum ven-!" Magister: "Tacēte! Aperīte librōs!" Titus: "Ego librum nōn hab-." Magister: "Cūr librum nōn hab-, Tite?" Titus: "Librum nōn hab-, quod Mārcus meum librum hab-!" Mārcus: "Sed vōs meās rēs hab-!" Titus et Sextus: "Nōs rēs tuās nōn hab-!"

Magister discipulōs dormīre vidēns exclāmat: "Ō puerī!

Dorm—! Ego recit—, vōs nōn aud—!” Mārcus: “Ego tē recitāre aud—. Nōn dorm—.” Titus et Sextus: “Nec nōs dorm—. Tē recitāre aud—. Bene recit—, magister.” Magister: “Ego bene recit—, at vōs male recit—! Malī discipulī es—!” Discipulī: “Vērum nōn dīc—, magister. Bonī discipulī s—: in lūdō nec clām— nec rīd—, et tē aud—!”

PENSVM B

Māne puerī in — eunt. Puerī quī in lūdum eunt — sunt. Quī lūdum habet — est. Mārcus magistrum metuit, nam Diodōrus magister — est quī puerōs improbōs — verberat.

Intrat magister. Sextus dē — surgit. Cēterī discipulī — adsunt. Magister —: “Ō, discipulōs improbōs!” Sextus: “Num ego improbus —?” Magister: “— discipulus improbus nōn es, — [= sed] cēterī discipulī improbī sunt!”

Post Sextum venit Titus, — [= deinde] Mārcus. Mārcus — [= ōstium] nōn pulsat, — lūdum intrat, nec magistrum salūtat. Magister: “Discipulus improbus —, Mārce! — ad mē venī!” Magister — Mārcī verberat. Tergum est — pars corporis. Magister puerum verberāre —. Mārcus ad sellam suam — neque —. Magister: “— [= cūr] nōn cōnsīdis?” Mārcus: “Sedēre nōn —, quod pars tergī — mihi dolet!”

PENSVM C

Quō puerī māne eunt?

Quis est Diodōrus?

Cūr puerī magistrum metuunt?

Quis discipulus prīmus ad lūdum advenit?

Quid facit Titus antequam lūdum intrat?

Cūr Titus librum suum nōn habet?

Quis est discipulus improbissimus?

Cūr Quīntus in lūdum ire nōn potest?

Cūr magister recitāre dēsinit?

Tūne magister an discipulus es?

Num tū iānuam pulsās antequam cubiculum tuum intrās?

Vocābula nova:

lūdus
magister
discipulus
virga
sella
iānuā
vērum
tergum
malum
lectulus
sevērus
tacitus
vērus
posterior
īnferior
prior
pūnīre
cōnsīdere
exclāmāre
dēsīnere
redīre
reddere
recitāre
licēre
sum
es
sumus
estis
ego
tū
nōs
vōs
nōndum
statim
tum
quid?
domī
antequam
at
sī
nisi